

ЕКОНОМІКО-ПРАВОВИЙ ФАКУЛЬТЕТ: СТАНОВЛЕННЯ І ВИЗНАННЯ

Восени 2013 року виповнюється 30 років з дня утворення економіко-правового факультету Донецького національного університету. Він справедливо вважається одним з кращих в Україні, і, безсумнівно, є гордістю, надбанням Донецька — розвиненого, індустріального, культурного центру України. Наш факультет входить до п'ятірки найстаріших юридичних вузів і факультетів України і є одним із перших у підготовці фахівців у галузі господарського права, економічної кібернетики та документознавства. Мені пощастило бути одним з тих, хто брав безпосередню участь у підготовці та відкритті економіко-правового факультету. Протягом довгого часу я на посаді декана був не просто свідком становлення і розвитку факультету, а організовував ці події і впливав на них. Очолювати економіко-правовий факультет — не стільки почесний обов'язок, скільки серйозна робота. Так було завжди, бо щоб утримати прапор провідного юридичного факультету країни, потрібно чимало сил, таланту, досвіду і самовідданості.

У становленні, розвитку юридичної освіти в Донбасі слід особливо виділити роль академіків Валентина Карловича Мамутова і Володимира Павловича Шевченка. Валентин Карлович — засновник Донецької школи господарського права, яка значно вплинула на підвищення ролі і престижу права у вирішенні економічних задач. Ідея відкриття в університеті спеціальності «Правознавство» вперше обговорювалася в грудні 1970 року під час моєї зустрічі (тоді в якості секретаря виконкому Ленінської районної Ради м. Донецька) з В.К. Мамутовим (він на той час був депутатом Донецької обласної Ради). Він запропонував мені перейти до університету на викладацьку роботу і почати підготовку до відкриття цієї спеціальності.

Це стало початком складного і тривалого процесу на шляху до відкриття економіко-правового факультету. Спочатку була утворена кафедра «Радянське право», яку очолював доцент А.П. Лапай, а з червня 1978 року — доцент В.Д. Волков. На ній працювали сім викладачів, у тому числі один доктор юридичних наук і п'ять кандидатів наук. *«Ми починали. Нам було, звичайно ж, важко. Не вистачало педагогічного досвіду, знань, специфіки вузівської роботи. Певні труднощі були з методичною, науковою літературою, навчальними робочими планами. Багато чого нам доводилося робити і вирішувати вперше»*, — згадує доцент Олександр Петрович Лапай.

У 1981 році була відкрита спеціальність «Правознавство». Перший набір студентів на денне відділення цієї спеціальності склався з 25 осіб. Старостою першої групи правознавців був обраний Олександр Лісовий, комсоргом — Олена Герасимова. Ось як писав про групу Олександр Лісовий: *«Наша група — перший набір за спеціальністю «Правознавство». Нас було 25 осіб — 12 хлопців і 13 дівчат. Ми прийшли всі такі різні як за характером, так і за віком. Потрібно було об'єднуватися. Взаємовідносини спочатку не склалися, але навчання та його труднощі стали гуртувати нас. У нас не вистачало підручників, але ми не впадали у відчай, писали конспекти, шукали літературу по всіх бібліотеках міста. Ці труднощі з часом пройшли. Але це було наше студентське життя, а студентські роки, як відомо, найщасливіші в житті людини. Все тече, все змінюється. Ось і відносини в групі з часом змінилися, стали доброзичливі, розуміючі. Коли було важко будь-кому — надавалася допомога. Кожну подію (день народження, весілля) намагалися відзначити разом, а гарні взаємини в групі, відповідно, позитивно позначаються і на навчанні. Серед нас є студенти, які навчаються тільки на «відмінно» — П. Бурдье, Г. Титова, В. Маляренко, П. Георгіян. Хочеться відзначити і наших активістів у громадській роботі — Р. Гринюка, А. Лісового, Е. Якубовського, Є. Федотову, Т. Леонову та ін. Ми вдячні нашому деканату, викладачам за те, що нас вчили. І в недалекому майбутньому постараємося виправдати ваші надії. Дякуємо Вам!»*.

У рік створення економіко-правового факультету конкурс абітурієнтів на цю спеціальність був найвищим в університеті. Якщо в середньому по вузу він становив 2,26 особи на місце, то на економіко-правовому факультеті для осіб, які не мали стажу роботи, — 8,8. Газета «Університетські вісті» в 1983 році взяла інтерв'ю у тоді вже студентів 1-го курсу Н. Головченко та Е. Палей: *«Протягом чотирьох років ми працювали на виробництві, готувалися до вступу. І ось щаслива мить — ми зараховані. Починається новий етап у нашому житті, етап оволодіння знаннями, заняття улюбленою справою»*.

Студентські квитки майбутнім правознавцям вручав відомий у той час гірник, Герой Соціалістичної праці Д.А. Куропятник.

У викладачів єдиної тоді правознавчої кафедри «Радянське право» почалася цікава, але складна, кропітка робота з організації навчального процесу. Труднощі, новизна справи, бажання допомогти студентам об'єднали колектив викладачів. Про це говорить той факт, що у 1982 році за підсумками змагання кафедри «Радянське право» посіла почесне третє місце в університеті. *«Навчальні заняття проводяться на високому рівні, — зазначала газета «Університетські вісті», — впроваджуються ділові ігри, де розбираються конкретні практичні ситуації, використовується проблемне навчання. З боку завідувача кафедри висувуються високі вимоги до викладачів з питання якості проведених занять. Підвищено відповідальність студентів за рівень навчання, створено навчально-методичну лабораторію правових дисциплін».*

На наш факультет запрошувалися читати лекції, ділитися досвідом роботи професор, доктор юридичних наук, завідувач кафедри теорії держави і права Харківського юридичного інституту В.М. Горшеньов, завідувач кафедри історії теорії держави і права Алтайського держуніверситету, доктор юридичних наук, професор К.Г. Федоров, доктор юридичних наук, професор В.В. Копейчиков та інші. До читання лекцій, проведення семінарів стали залучатися практичні працівники. Наприклад, на початку 80-х років на економіко-правовому факультеті лекції читав заступник голови обласного суду Е.Н. Зінченко.

Одразу ж після відкриття спеціальності «Правознавство» почалася підготовка до заснування економіко-правового факультету. На це пішло два роки. Наказом ректора Донецького державного університету професора Г.Я. Пономаренко від 8 серпня 1983 року «Про зміну структури університету» крім юристів на економіко-правовому факультеті мали готуватися кадри за спеціальностями «Економічна кібернетика» та «Документознавство, організація управлінської праці і діловодство державних установ». Дві спеціальності економічні, одна правознавча. Вони й дали назву факультету. У той час подібного факультету і за назвою, і за набором спеціальностей в Україні не було. У той час посаду завідувача кафедрою економічної кібернетики обіймав Петро Іванович Поляков, а з 1991 року — Анатолій Сергійович Томяковський. У 1993 році цю кафедру очолив Юрій Григорович Лисенко. Кафедру «Документознавство та інформаційна діяльність» очолював Михайло Іванович Крулькевич.

Однієї правознавчої кафедри на факультеті було недостатньо. З'явилася необхідність у створенні нової кафедри господарсько-правової спрямованості. Враховуючи це, в березні 1983 року Рада факультету зазначила, що з метою здійснення навчальної, методичної, науково-дослідної роботи необхідно просити ректорат клопотати перед Мінвузом України про відкриття в Донецькому університеті кафедри «Господарське право». Незабаром прохання ректорату було задоволено. Кілька місяців кафедру очолював доцент А.Н. Новошицький, а з березня 1984 по вересень 1995 року — доктор юридичних наук, професор С.З. Михайлін. З 1996 року цією кафедрою керує Антоніна Григорівна Бобкова. Вона — випускниця Харківського юридичного інституту — у 1983 році прийшла на факультет. Антоніна Григорівна одразу ж виявила себе як ініціативний, діяльний, постійно прагнучий до нового викладач. У 1992 році була відкрита кафедра державно-правових дисциплін, яку очолив Олександр Олександрович Чувпило, професор, доктор юридичних наук, а пізніше на цю посаду була обрана Вікторія Анатоліївна Малига. Того ж часу було введено в експлуатацію новий навчальний корпус і розпочато будівництво нової будівлі для спеціальності.

Ми намагалися бути консервативними в організації навчального процесу. Разом з тим прагнули до новаторства, впровадження нових ідей, методів, технологій та шляхів розвитку освіти. Першими в Україні ми почали готувати фахівців з господарсько-правової спеціалізації (1981 р.), створили економіко-правовий факультет, де об'єднали економічні та юридичну спеціальності (1983 р.) та Молодіжний центр наукових досліджень (1994 р.), почали працювати за Програмою «ПроБоно» — програмою з надання безкоштовної юридичної допомоги малозабезпеченим громадянам (1995 р.). Одні з перших серед юридичних вузів ми почали видавати юридичний журнал «Правничий часопис Донецького університету». Це єдиний юридичний журнал в Україні, який видавався українською та англійською мовами (1997 р.). Одними з перших створили Бюро зі сприяння працевлаштування студентів на практику і на роботу (1997 р.), Центр практичного навчання студентів (1999 р.); провели національний раунд змагань з ораторського мистецтва «Майстерність судової промови» (2000 р.), Перший Всеукраїнський Конгрес Європейської Асоціації Студентів Права (2001 р.). У 1996 році створено юридичну клініку, яка покликана з'єднувати теоретичні знання, отримані в процесі навчання, з практичними навичками, і спеціалізується за трьома напрямками права — цивільним, трудовим та сімейним.

У 1985 році при підведенні підсумків конкурсу студентська група економіко-правового факультету стала першою. Куратором групи був доцент В.Н. Чичко, старостою — М. Семикін, комсоргом — С. Павлюченко і профоргом — С. Радченко. Тоді Микола Семикін писав: *«Якими ми були? Такими ж, як усі — галасливими, невмілими першокурсниками. І все навколо було таким новим і цікавим. Ми провчилися вже майже 2 роки і вже можемо говорити про себе як про колектив. Які ми? Яке обличчя нашої групи? Нас 25: 10 юнаків та 15 дівчат. Більша частина з нас вже мають трудовий стаж. Нас об'єднує мрія і мета — стати справжніми, висококваліфікованими юристами. За підсумками останньої сесії у нас в групі налічується 11 відмінників, 13 хорошистів, 1 трісчник. Ми стали найкращою групою в ДонДУ. Влітку наші хлопці працювали в будівельному загоні в Калмикії. Загін посів перше місце за зональним штабом ССО».*

Плідна навчальна робота, пошук нового, творчість викладачів дали можливість спеціальності «Правознавство» спільно з кафедрами «Економічна кібернетика» та «Організація управлінської праці» наприкінці 80-х років по праву займати перше місце в університетському змаганні серед економічних факультетів (1986, 1987, 1988, 1989 роки). У 1990 році в університеті було проведено конкурс на кращого викладача року. Ним став декан економіко-правового факультету, професор В.Д. Волков. Його девіз знали і тоді, і зараз: «Роби як я, роби краще за мене! Особистий приклад понад усе». Газета «Університетські вісті» в той час писала про декана економіко-правового факультету: *«В.Д. Волков — взірєць для усіх викладачів, який широко впроваджує в навчальний процес методи активного навчання у всі правові дисципліни, готує кваліфікованих фахівців-юристів».*

У деканаті з першого дня утворення факультету працюють наші випускники: помічник декана з маркетингу І.Е. Кротінова, методисти С.С. Набатова, Т.О. Сімонова, Є.П. Прохорова. Пізніше приєдналися до деканату завідувач інформаційним відділом А.В. Рясенко, помічник декана з адміністративної роботи С.М. Любченко, помічник декана з фінансових питань М.В. Бельська, помічник декана з організації навчального процесу О.А. Цопа.

Перехід до ринкових відносин викликав необхідність більш детально і уважно вивчати зарубіжний досвід. У 1991 році В.Д. Волков і В. Н. Чичко виїжджали до США в Західно-Вірджинський університет. Детально вивчивши американський досвід, керівництво факультету внесло ряд істотних змін у підготовку фахівців. Насамперед, був підписаний договір про співпрацю між університетом Західної Вірджинії та Донецьким університетом. За підсумками візиту відбулися важливі за своїми рішеннями збори викладачів і студентів факультету. Вирішено внести зміни до робочих планів спеціальності «Правознавство», включити до них нові спецкурси з актуальних проблем юридичної науки, ринкового господарювання. Ставилося завдання докорінно перебудувати лекційні курси, переглянути методику навчання студентів, при оцінці дипломних робіт звертати увагу на наявність у них порівняльної характеристики українського та зарубіжного законодавства. Підвищувалася відповідальність студентів за навчання на факультеті. Вирішено було тричі на семестр проводити контрольні роботи, поступово переходити до письмової форми складання іспитів, ввести в практику тестування. Змінювалося ставлення до вивчення іноземних мов, у зв'язку з чим внесено було пропозицію про здачу державного іспиту з іноземної мови. Студентам, що здали спеціальний іспит з іноземної мови, видавати посвідчення перекладача зарубіжної юридичної літератури.

Ми почали запрошувати зарубіжних професорів для проведення занять. Першим курс «Міжнародне публічне право» прочитав Дональд Гіф-форд — професор університету м. Меріленд. У наступні роки професори Гарланд Бойетт, Мартімер Селлерс, Даніел Борнштейн, Алісон Грей Андерсон, Девід Готлієб, Даніел Дербі, Патриція Дуглас, Гарі Волдрон для студентів-правознавців читали курси «Порівняльне право», «Міжнародне бізнес-право», «Право Європейського Союзу», «Порівняльне конституційне право», «Міжнародне торгове право», «Муніципальне право США», «Колізійне право», «Юридична термінологія», «Американська юридична система», «Американське право власності на нерухомість» та інші.

У 1997 році факультет уклав договір про співпрацю з університетом м. Дарем (Англія). Програма партнерства була спонсована урядом Великобританії. За умовами проекту, викладачі юридичного факультету Даремського університету та економіко-правового факультету розробили курси з міжнародного економічного права і права ЄС для студентів спеціальності «Правознавство». У 1999 році ми підписали договір про співпрацю з університетом м. Піттсбурга (США). За підтримки державного департаменту США програма партнерства дозволила здійснити ряд довгострокових обмінів викладачами між юридичною школою м. Піттсбурга та економіко-правовим факультетом ДонНУ. Результатом

проекту було створення нових курсів з міжнародного права для студентів спеціальності «Правознавство».

У 1989 році відбувся перший випуск студентів-вечірників. Ось куплет з пісні, яку вони присвятили рідному факультету:

Жизнь подвела черту,
Закончилось студенчество.
Промчатся госэкзамены,
И разлетимся мы.
Нам встретиться захочется,
К двери аудитории дотронуться рукой.

Наші випускники успішно займалися наукою. Одним з перших серед випускників економіко-правового факультету кандидатську дисертацію захистив В.А. Устименко. Надалі кандидатами юридичних наук стали випускники факультету і його майбутні викладачі О.А. Ашурков, С.Н. Грудницька, Р.А. Петров, Н.Є. Косач, О.Р. Зельдіна, О.М. Синкова, Р.І. Кузьмін, С.І. Кузьміна та інші.

У 1994 р. було створено першу в Україні незалежну організацію студентів та молодих юристів — Молодіжний центр правових досліджень, який об'єднав студентів, аспірантів, молодих викладачів, усіх, кому небайдужа доля правових реформ в Україні. Очолив його студент четвертого курсу Роман Петров. Молоді дослідники отримали можливість постійно вдосконалювати свої знання, накопичувати досвід організації різних семінарів, симпозіумів, конференцій. У багатьох студентів з'явився інтерес до науки, бажання сказати своє слово в правознавстві, юриспруденції, зробити перші кроки до великої науки. Центр щорічно проводив найрізноманітніші змагання серед студентів. Неодноразово учасники цих змагань переконувалися в тому, що для перемоги необхідно не тільки відмінне знання права, але і вільне володіння однією, а краще двома іноземними мовами. Так, студентка Наталя Гайдук, активний член Молодіжного центру зазначала з цього приводу: *«Міжнародні змагання дозволили мені не тільки глибоко вивчати правові проблеми справи, а й підвищити рівень знань англійської та французької мов, познайомитися зі своїми однолітками, студентами-юристами з країн Європи, Америки, Азії. Це важко, безумовно, але тим дорожче, цінніше досягнення перемоги в таких змаганнях».*

Спілкування з зарубіжними правознавцями, їх підтримка, допомога факультету дали можливість нашим студентам брати участь у міжнародних змаганнях, на багатьох з яких вони показали відмінні результати. Ось деяка частина змагань, в яких брали участі наші студенти в 1995 і 1996 роках: Змагання для країн Центральної та Східної Європи з Європейського права в Торуні та Гданську (Польща) — заохочувальний диплом; перше місце у Національному раунді міжнародного змагання ім. Б.М. Телдерса (Гаага, Голландія) — заохочувальний диплом; перше місце у Національному раунді міжнародного змагання ім. Ф. Джессапа (Вашингтон, США). У 2000 році наші студенти брали участь у конкурсі імені великого юриста і дипломата Федора Мартенса, який здійснив величезний внесок у розвиток міжнародного гуманітарного права. Конкурс у Києві проводив Міжнародний Червоний Хрест. У змаганнях взяли участь дев'ять команд. У фінальній боротьбі зі студентами Київського інституту лінгвістики і права команда економіко-правового факультету у складі старшокурсників Ю. Карпова, Н. Хребет, В. Щербакова під керівництвом старшого викладача Л.І. Фесечко посіла почесне друге місце, випередивши багато команд відомих вузів України.

Вивчаючи ринок робочої сили, ми звернули увагу на ситуацію, коли щорічно вузами країни випускається майже 20 тисяч юристів, а фахівців не вистачає. Тому ми вирішили готувати не просто фахівців, а хороших фахівців. Що це означає? На наш погляд, хороший фахівець це, перш за все, випускник, який пройшов навчання за державним стандартом і знає європейське право. Він повинен володіти іноземною мовою як своєю рідною і знати комп'ютер на професійному рівні. Випускник вузу, окрім знань по вузькій професії, повинен на студентській лаві розвивати у себе здатність до навчання протягом усього ділового життя, придбати навички міжособистісного спілкування і цілий ряд інших якостей. І тут на перший план виступає зміцнення роботи кафедр з реальним сектором економіки. З цією метою ми уклали договори про співробітництво у справі підготовки студентів-юристів, де особлива увага приділяється залученню провідних фахівців до участі в навчальному процесі. Ми виходили з того, що викладання європейського права набуває виключно важливого значення для формування юристів вищої кваліфікації. Таким чином, можна було б удосконалити не тільки систему вищої юридичної освіти, а й систему мислення юриста, що теж є дуже важливим.

Значною подією на факультеті в 1997 році стало видання юридичного журналу «Правничий часопис Донецького університету». Він виходив два рази на рік українською та англійською мовами. У ньому друкувалися статті викладачів факультету та інших українських і зарубіжних фахівців у галузі права. Вони були присвячені найбільш актуальним проблемам правової реформи та гармонізації українського законодавства відповідно до світових стандартів. У жовтні 1999 року на засіданні виконкому Ради Співки юристів України було підбито підсумки другого Всеукраїнського конкурсу на краще юридичне видання. В номінації «Періодичні юридичні видання» журнал «Правничий часопис Донецького університету» і головний редактор журналу (у той час ним був я) були нагороджені спеціальною відзнакою.

Перехід до ринкових відносин в незалежній Україні зажадав корінних перетворень, інших підходів до підготовки кадрів. Час жорстко поставив питання про необхідність формування нової системності у сфері освіти. Ми зіткнулися з гострою нестачею фінансових коштів, оскільки відбулося скорочення бюджетних витрат на вищу освіту. Однак факультет поступово долав наслідки соціально-економічної кризи, в якій опинилося українське суспільство, в тому числі і вища школа. Намітилися певні тенденції переходу до сталого, динамічного розвитку. На факультеті відбулися якісні і кількісні зміни. У 2000 році були відкриті дві кафедри: цивільного права та процесу (завідувачем якої став Новошицький Олександр Миколайович, а потім Янкова Олена Степанівна) та кримінального права і процесу (спочатку її очолював Чичко Володимир Никифорович, а потім Моїсєєв Олександр Михайлович). Замість одного освітнього рівня фахівців була розпочата підготовка за трьома: бакалавр, спеціаліст, магістр. На заочному відділенні змінилася структура і терміни підготовки фахівців залежно від рівня базової освіти. Зросла кількість студентів, що навчалися на договірній основі, і вони стали складати більшість. В результаті контингент студентів зріс більше, ніж у чотири рази і в 1996 році склав 2720 осіб.

У 2000 році на факультеті були проведені важливі для розвитку факультету заходи: візит баронеси Олени Кеннеді, королівського адвоката Великобританії, яка читала лекції для студентів економіко-правового та інших факультетів ДонНУ на тему «Трансформація Європейської Конвенції з прав людини в законодавство Великобританії» (12 квітня); проведення фінального раунду других юридичних змагань «Судова мова» (захід проходив в будівлі Донецького обласного суду) за участю баронеси Олени Кеннеді, королівського адвоката Великобританії (20 квітня); Круглий стіл з проблем зближення законодавства України про конкуренцію з законодавством ЄС за участю професора європейського права Розі Гривз (Великобританія) і працівників Антимонопольного комітету України в Донецькій області (12 травня); конференція «Правові аспекти зближення законодавства України із законодавством ЄС у галузі конкуренції та соціального захисту» за участю професора європейського права Розі Гривз і Холлі Каллен (Великобританія) і представників центральних органів державної влади (15–18 травня); Круглий стіл, присвячений гармонізації європейського приватного права за участю доктора Лукаса Містеліса (Великобританія) і співробітників міністерства юстиції України (25 травня, м. Київ, Міністерство юстиції України); візит професора Пітсбургського університету (США) Рональда Бранда, підписання договору про співпрацю (27–30 травня); організація факультетського відбіркового раунду змагань з міжнародного права ім. Телдерса та ім. Джесапа (3 жовтня); офіційний візит декана економіко-правового факультету, професора В.Д. Волкова, заступників декана В.Н. Чичка та Р.А. Петрова до Лондонського університету (коледж королеви Марії та Вестфілд) і Даремського інституту європейського права для обговорення планів співпраці на 2001 рік.

Успіхи факультету багато в чому залежать від підтримки його випускників. У березні 1999 року в житті випускників відбулася одна з найбільш знаменних подій. Ініціативна група юристів з Донецька, Горлівки, Селидово, Маріуполя, Макіївки, які закінчили наш університет, спільно з деканатом провели установчі збори, на якому була створена Асоціація випускників економіко-правового факультету. Відбулося те, чого так давно чекали багато правознавців, які називають економіко-правовий факультет своєю Alma Mater. Необхідність створення Асоціації визнавалася всіма і продиктована була нагальною потребою. Першим головою правління став випускник 1993 року, директор відомої юридичної фірми «Правіс», що спеціалізується на цивільних, кримінальних справах І.В. Головань.

Одним із завдань Асоціації була підготовка та видання журналу, в якому повинен був висвітлюватися професійний досвід і кар'єрне зростання наших випускників. Такий журнал з назвою «Волки» почав видаватися під егідою Асоціації з 1999 року. Висвітлення професійних досягнень наших випускників, як і раніше, залишалось наріжним каменем редакційної діяльності. З цією метою журнал продовжував інформувати читачів про те, як складається доля наших випускників, вивчав зауваження та

пропозиції випускників, що стосуються покращення навчального процесу, діяльності Асоціації випускників. Для нас була очевидною істина, що не може бути майбутнього у журналу, якщо він не відповідає потребам своїх читачів, не враховує їх запити та побажання. Ми уважно ознайомилися з кожним надісланим на нашу адресу листом.

Слід зазначити, що видання журналу стало можливим завдяки допомозі випускників. Так, готуючись до ювілею — 20-річчя спеціальності «Правознавство», який відзначався 8 жовтня 2001 в День юриста України — ми підготували третій номер журналу «Волки», який був виданий завдяки фінансовій підтримці наших випускників: Ігнатенко Луїзи Іванівни, Малікова Дмитра Валерійовича, Никандрова Олега Миколайовича, Санояна Рустама Каренович і Шелухіна Миколи Леонідовича.

У 90-ті роки наш факультет став відомий в університеті також як один із центрів культурно-масової та спортивної роботи. У нас проходили літературні вечори, присвячені 200-річчю з дня народження О.С. Пушкіна та 185-річчю Т.Г. Шевченка. Перед студентами виступали донецькі поети — С. Жуковський, А. Кравченко, Б. Білаш. На спортивному вечорі виступали заслужений майстер спорту Валентин Сапронов, капітан команди «Шахтар» 60–70-х рр., Михайло Соколовський, спортивний коментатор Марк Левицький та ін. Студентам надається можливість виставити свої картини, малюнки, художні твори для перегляду в навчальному корпусі. На факультеті велика увага приділяється реріховській філософській спадщині і спеціально під реріховські репродукції виділена спеціальна аудиторія. Щорічно на факультеті проходить тиждень Реріха.

На честь святкування 5 річниці професійного свята — Дня юриста України — високо була відзначена діяльність колективу з підготовки юридичних кадрів для Донеччини, пропаганди знань для створення правової держави. В рамках конкурсу «Юридична фортуна» в номінації «Юрист–викладач року» переміг Р.Ф. Гринюк, а в номінації «Юрист–науковий працівник року» — А.Г. Бобкова. Декан економіко-правового факультету В.Д. Волков, О.С. Янкова та В.С. Лещенко були відзначені цінними подарунками від Союзу юристів Донецької області. Старший викладач І.С. Щebetун була нагороджена почесною грамотою, а М.В. Удод — подякою від Донецької облдержадміністрації.

До двадцятиріччя спеціальності «Правознавство» мною спільно з В.С. Лещенко була написана й видана книга «По лестнице лет: история экономико-правового факультета», у якій зазначалось: «Ми написали початок історії нашого факультету і сподіваємося, що вона у економіко-правового факультету буде довгою».

Свою статтю хотілося б закінчити словами з гімну економіко-правового факультету:

Нам всем в душе по восемнадцать лет.

Такими, как мы есть, и принимайте.

Единая семья – наш факультет.

Любимый ЭПФ – наш alma mater!

Дякую всім викладачам, співробітникам і студентам за самовіддану працю і навчання, за душевну теплоту і надію, які ви день у день несете, за віру у високе призначення своєї праці і навчання, бо це є запорукою престижу і процвітання нашого факультету, підвищення якості фахівців, їх конкурентоспроможності на ринку праці.

*Професор, член-кореспондент НАПрН України,
професор кафедри конституційного і міжнародного права
Донецького національного університету*

В.Д. Волков